

บทที่ 5

สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

ในการวิจัยเรื่อง ผลการใช้การพัฒนาแบบฝึกทักษะการสร้างสิ่งพิมพ์ด้วยโปรแกรมสำเร็จรูป ตามรูปแบบการเรียนการสอนทักษะปฏิบัติของเดวิส สำหรับนักเรียนชั้นประกาศนียบัตรวิชาชีพ ผู้วิจัยได้นำเสนอตามลำดับ ดังนี้

1. ความมุ่งหมายของการวิจัย
2. สมมติฐานของการวิจัย
3. วิธีดำเนินการวิจัย
4. สรุปผลการวิจัย
5. อภิปรายผล
6. ข้อเสนอแนะ

ความมุ่งหมายของการวิจัย

1. เพื่อสร้างและพัฒนาแบบฝึกทักษะการสร้างสิ่งพิมพ์ด้วยโปรแกรมสำเร็จรูปตามรูปแบบการเรียนการสอนทักษะปฏิบัติของเดวิสมีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 80 / 80
2. เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นประกาศนียบัตรวิชาชีพก่อนเรียนและหลังเรียน ที่เรียน โดยใช้แบบฝึกทักษะการสร้างสิ่งพิมพ์ด้วยโปรแกรมสำเร็จรูปตามรูปแบบการเรียนการสอนทักษะปฏิบัติของเดวิส
3. เพื่อศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการเรียน โดยใช้แบบฝึกทักษะการสร้างสิ่งพิมพ์ด้วยโปรแกรมสำเร็จรูป ตามรูปแบบการเรียนการสอนทักษะปฏิบัติของเดวิส สำหรับนักเรียนระดับชั้นประกาศนียบัตรวิชาชีพ

สมมติฐานของการวิจัย

ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนระดับชั้นประกาศนียบัตรวิชาชีพ หลังเรียนโดยใช้แบบฝึกทักษะการสร้างสิ่งพิมพ์ด้วยโปรแกรมสำเร็จรูป ตามรูปแบบการเรียนการสอนทักษะปฏิบัติของเดวิส สูงกว่าก่อนเรียน

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นนักเรียนที่กำลังศึกษาอยู่ในระดับชั้นประกาศนียบัตรวิชาชีพ ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2558 วิทยาลัยการอาชีพสังขะ อำเภอสังขะ จังหวัดสุรินทร์ สังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดสุรินทร์ สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา จำนวน 20 ห้องเรียน รวมจำนวน 530 คน

1.2 กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างในการวิจัยครั้งนี้ เป็นนักเรียนระดับชั้นประกาศนียบัตรวิชาชีพ ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2558 วิทยาลัยการอาชีพสังขะ อำเภอสังขะ จังหวัดสุรินทร์ สังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดสุรินทร์ สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา จำนวน 1 ห้องเรียน จำนวน 25 คน ได้มาโดยวิธีการสุ่มอย่างง่าย ใช้ห้องเรียนเป็นหน่วยในการสุ่ม ด้วยวิธีการจับฉลาก

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย มีดังนี้

2.1 แบบฝึกทักษะการสร้างสิ่งพิมพ์ด้วยโปรแกรมสำเร็จรูป ตามรูปแบบการเรียนการสอนทักษะปฏิบัติของเดวิส สำหรับนักเรียนระดับชั้นประกาศนียบัตรวิชาชีพ หลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ พุทธศักราช 2556 จำนวน 5 ฉบับ

2.2 แผนการจัดการเรียนรู้ โดยใช้แบบฝึกทักษะการสร้างสิ่งพิมพ์ด้วยโปรแกรมสำเร็จรูป ตามรูปแบบการเรียนการสอนทักษะปฏิบัติของเดวิส สำหรับนักเรียนระดับชั้นประกาศนียบัตรวิชาชีพ ประกอบด้วยแผนการจัดการเรียนรู้จำนวน 5 แผน

2.3 แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน จำนวน 30 ข้อ

2.4 แบบสอบถามความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการเรียนโดยใช้แบบฝึกทักษะการสร้างสิ่งพิมพ์ด้วยโปรแกรมสำเร็จรูป ตามรูปแบบการเรียนการสอนทักษะปฏิบัติของเดวิส สำหรับนักเรียนระดับชั้นประกาศนียบัตรวิชาชีพ เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scales) 5 ระดับ จำนวน 10 ข้อ

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้เก็บรวบรวมข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่างในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2558 ตามลำดับขั้นตอน ดังนี้

3.1 ทดสอบก่อนเรียน (Pretest) โดยใช้แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

3.2 ใช้แบบฝึกทักษะการสร้างสิ่งพิมพ์ด้วยโปรแกรมสำเร็จรูป ตามรูปแบบการเรียนการสอนทักษะปฏิบัติของเดวิส สำหรับนักเรียนระดับชั้นประกาศนียบัตรวิชาชีพ กับกลุ่มตัวอย่าง

3.3 สิ้นสุดการสอน ผู้วิจัยทำการทดสอบหลังการเรียน (Posttest) โดยใช้แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนชุดเดิม ทดสอบกับนักเรียนทุกคนอีกครั้ง

3.4 วัดความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อแบบฝึกทักษะการสร้างสิ่งพิมพ์ด้วยโปรแกรมสำเร็จรูป ตามรูปแบบการเรียนการสอนทักษะปฏิบัติของเดวิส สำหรับนักเรียนระดับชั้นประกาศนียบัตรวิชาชีพ โดยใช้แบบสอบถามความพึงพอใจ

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

4.1 หาประสิทธิภาพของแบบฝึกทักษะการสร้างสิ่งพิมพ์ด้วยโปรแกรมสำเร็จรูป ตามรูปแบบการเรียนการสอนทักษะปฏิบัติของเดวิส สำหรับนักเรียนระดับชั้นประกาศนียบัตรวิชาชีพ โดยใช้สูตรการหาประสิทธิภาพ (E_1 / E_2)

4.2 เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน วิชาการผลิตสื่อสิ่งพิมพ์ เรื่องการสร้างสิ่งพิมพ์ด้วยโปรแกรมไมโครซอฟต์เวิร์ด ระดับชั้นประกาศนียบัตรวิชาชีพ โดยใช้แบบฝึกทักษะหลังเรียนกับก่อนเรียน โดยใช้การทดลอง ที (t - test)

4.3 ศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการเรียนโดยใช้แบบฝึกทักษะ โดยหาค่าเฉลี่ย ค่าร้อยละ และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของระดับความพึงพอใจของนักเรียน

สรุปผลการวิจัย

จากการวิจัย ผลการใช้แบบฝึกทักษะการสร้างสิ่งพิมพ์ด้วยโปรแกรมสำเร็จรูป ตามรูปแบบการเรียนการสอนทักษะปฏิบัติของเดวิส สำหรับนักเรียน ชั้นประกาศนียบัตรวิชาชีพ พบว่า

1. แบบฝึกทักษะการสร้างสิ่งพิมพ์ด้วยโปรแกรมสำเร็จรูป ตามรูปแบบการเรียนการสอนทักษะปฏิบัติของเดวิส สำหรับนักเรียนชั้นประกาศนียบัตรวิชาชีพ มีประสิทธิภาพเท่ากับ 83.27 / 83.47 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ 80 / 80 ที่ตั้งไว้

2. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนทางด้านทักษะการสร้างสิ่งพิมพ์ด้วยโปรแกรมสำเร็จรูป ตามรูปแบบการเรียนการสอนทักษะปฏิบัติของเดวิส สำหรับนักเรียนชั้นประกาศนียบัตรวิชาชีพ ของนักเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

3. ความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการเรียนโดยใช้แบบฝึกทักษะการสร้างสิ่งพิมพ์ด้วยโปรแกรมสำเร็จรูป ตามรูปแบบการเรียนการสอนทักษะปฏิบัติของเดวิส สำหรับนักเรียนชั้นประกาศนียบัตรวิชาชีพ อยู่ในระดับมาก

อภิปรายผล

จากการวิจัย ผลการใช้แบบฝึกทักษะการสร้างสิ่งพิมพ์ด้วยโปรแกรมสำเร็จรูป ตามรูปแบบการเรียนการสอนทักษะปฏิบัติของเดวิส สำหรับนักเรียนชั้นประกาศนียบัตรวิชาชีพ อภิปรายผลได้ ดังนี้

1. แบบฝึกทักษะการสร้างสิ่งพิมพ์ด้วยโปรแกรมสำเร็จรูป ตามรูปแบบการเรียนการสอนทักษะปฏิบัติของเดวิส สำหรับนักเรียนชั้นประกาศนียบัตรวิชาชีพ มีประสิทธิภาพเท่ากับ $83.27 / 85.87$ ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนด ทั้งนี้เป็นเพราะแบบฝึกทักษะที่สร้างขึ้น ผู้วิจัยได้ศึกษาวิธีการสร้างจากเอกสาร ตำรา สร้างแบบฝึกทักษะให้นักเรียนฝึกบ่อย ๆ แบบฝึกทักษะมีความเหมาะสมกับวัย เนื้อหา มีความสอดคล้องกับพฤติกรรมที่บ่งชี้ด้านทักษะการสร้างสิ่งพิมพ์ เรียงลำดับจากง่ายไปหายาก มีความยากง่ายเหมาะสมกับระดับชั้น สร้างแบบฝึกทักษะโดยมีรูปภาพขั้นตอนประกอบให้เกิดความเข้าใจ มีแบบทดสอบท้ายแบบฝึกทักษะเพื่อเป็นการทบทวนความรู้และทราบผลการเรียนรู้ของตนเอง สอดคล้องกับทฤษฎีการเชื่อมโยงของธอร์นไคด์ (Thorndike. 1978; อ้างถึงในทศินา แจมมณี. 2553 : 51) ได้กล่าวว่า การนำทฤษฎีการเชื่อมโยงของธอร์นไคด์มาใช้ใน การเรียนการสอน ได้แก่ กฎแห่งการฝึกหัด การฝึกหัดหรือกระทำบ่อย ๆ ด้วยความเข้าใจจะทำให้การเรียนรู้นั้นคงทนถาวร ถ้าไม่ได้กระทำซ้ำบ่อย ๆ การเรียนรู้จะไม่คงทนถาวรและ ในที่สุดอาจลืมได้ กฎแห่งการใช้ การเรียนรู้เกิดจากการเชื่อมโยงระหว่างสิ่งเร้ากับการตอบสนอง ความมั่นคงของการเรียนรู้จะเกิดขึ้นหากได้มีการนำไปใช้บ่อย ๆ หากไม่มีการนำไปใช้อาจมีการลืมเกิดขึ้นได้ และกฎแห่งผล ที่กล่าวว่าเมื่อบุคคลได้รับผลที่พึงพอใจย่อมอยากจะเรียนรู้ต่อไป แต่ถ้าได้รับผลที่ไม่พึงพอใจจะไม่อยากเรียนรู้ นอกจากนี้ก่อนจะนำแบบฝึกไปใช้กับกลุ่มตัวอย่างได้ทำตามขั้นตอน โดยนำแบบฝึกเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาเพื่อรับข้อเสนอแนะและนำไปปรับปรุง นำเสนอต่อผู้เชี่ยวชาญเพื่อประเมินความเหมาะสมของแบบฝึกในทุกด้านนำไปทดลองใช้กับนักเรียนที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างเพื่อหาข้อบกพร่องและได้แก้ไขให้เหมาะสมก่อนนำไปใช้กับกลุ่มตัวอย่าง สอดคล้องกับ กรมวิชาการ (2542 : 6) ที่กล่าวว่า การฝึกฝนทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์จำเป็นต้องอาศัยนวัตกรรมและเทคโนโลยีทางการศึกษามาช่วย แบบฝึกเป็นนวัตกรรมทางการศึกษาอย่างหนึ่งที่มีกระบวนการผลิตที่เป็นระบบ สะดวกต่อการนำไปใช้และช่วยให้การเรียนการสอนของครูมีประสิทธิภาพ

2. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนทางด้านทักษะการสร้างสิ่งพิมพ์ด้วยโปรแกรมสำเร็จรูป ตามรูปแบบการเรียนการสอนทักษะปฏิบัติของเดวิส ของนักเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทั้งนี้เป็นเพราะการเรียนรู้ของนักเรียนที่เกิดจากการใช้แบบฝึกทักษะการสร้างสิ่งพิมพ์ด้วยโปรแกรมสำเร็จรูป ตามรูปแบบการเรียนการสอนทักษะปฏิบัติ

ของเดวิส นั้น เกิดจากผู้เรียนได้ทำกิจกรรมในแบบฝึกด้วยตนเองทำให้การเรียนรู้มีคุณค่าและสร้างความหมายให้กับสิ่งที่เรียนรู้นั้นด้วยตนเองจนเกิดเป็นความรู้ความเข้าใจ สามารถนำประสบการณ์ไปใช้ในสถานการณ์ใหม่ได้ ซึ่งแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่สร้างขึ้นได้กำหนดสถานการณ์ใหม่ที่แตกต่างกันจากการเรียนการสอน สอดคล้องกับทฤษฎีการสร้างความรู้ด้วยตนเองของเพียเจต์ (Piaget, 1932; อ้างถึงในทิสนา แจมมณี, 2553 : 94 - 95) ได้สรุปไว้ว่า การเรียนรู้จะต้องมาจากการปฏิบัติงานจริง ผู้เรียนจะต้องเป็นผู้จัดกระทำข้อมูลหรือประสบการณ์ต่าง ๆ และจะต้องสร้างความหมายให้กับสิ่งนั้นด้วยตนเอง ครุมีบทบาทเป็นเพียงผู้ช่วยเหลือผู้เรียนในการเรียนรู้ อำนวยความสะดวก ประเมินผลตามจุดมุ่งหมายในลักษณะที่ยืดหยุ่นกันไปในแต่ละบุคคลตามสภาพจริง ดังที่กล่าวมาจึงทำให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนทางด้านทักษะการสร้างสิ่งพิมพ์ด้วยโปรแกรมสำเร็จรูป ตามรูปแบบการเรียนการสอนทักษะปฏิบัติของเดวิส หลังการใช้แบบฝึกสูงกว่าก่อนการใช้ ซึ่งวัดได้จากคะแนนเฉลี่ยก่อนเรียนได้ร้อยละ 51.33 คะแนนเฉลี่ยหลังเรียนได้ร้อยละ 85.87 ประกอบกับแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนผู้วิจัย ได้ศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้อง และหาคุณภาพของแบบทดสอบตามขั้นตอนจนได้แบบทดสอบที่มีคุณภาพตามเกณฑ์ นำมาใช้สอบนักเรียนก่อนและหลังการใช้แบบฝึกทักษะ จึงมั่นใจได้ว่าผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนด้านทักษะหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน สอดคล้องกับงานวิจัยของ ช่อนกลิน เรื่องยังมี (2552 : 136) ที่ได้ศึกษาผลการจัดประสบการณ์การเรียนรู้โดยใช้แบบฝึกทักษะการปฏิบัติ ตามแนวคิดของเดวิส ที่มีต่อความสามารถด้านมิติสัมพันธ์ของเด็กปฐมวัย ชั้นอนุบาลปีที่ 2 พบว่า คะแนนเฉลี่ยก่อนเรียนและหลังเรียนมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 มีคะแนนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน สอดคล้องกับงานวิจัยของ พรธิดา ชินชาด (2553 : 68) ที่ได้ศึกษา การสร้างแบบฝึกทักษะการเขียนเชิงสร้างสรรค์ภาษาไทย ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 พบว่า มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 สอดคล้องกับงานวิจัยของ จุฬาลักษณ์ สุธา (2554 : 111) ที่ได้ศึกษา ผลการใช้แบบฝึกทักษะการคิดวิเคราะห์วิชาภาษาอังกฤษ ที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและความสามารถในการคิดวิเคราะห์สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 พบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 สอดคล้องกับงานวิจัยของ วิไลวรรณ แพพิพัฒน์ (2555 : 69) ที่ได้ศึกษาการพัฒนาแบบฝึกทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ขั้นพื้นฐาน สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 พบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนทางด้านทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ขั้นพื้นฐานของนักเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

3. ความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการเรียนโดยใช้แบบฝึกทักษะการสร้างสิ่งพิมพ์ด้วยโปรแกรมสำเร็จรูป ตามรูปแบบการเรียนการสอนทักษะปฏิบัติของเดวิส สำหรับนักเรียนชั้นประกาศนียบัตรวิชาชีพ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.32 ซึ่งอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้เป็นเพราะแบบฝึกทักษะที่สร้างขึ้นสร้างความเข้าใจให้นักเรียนตั้งแต่แรก โดยเนื้อหาของแบบฝึกทักษะเรียงลำดับจากง่ายไปยาก ภาษาที่ใช้ในแบบฝึกทักษะเข้าใจง่าย สีสัน ภาพประกอบ สวยงาม น่าสนใจ กิจกรรมในแบบฝึกทักษะสามารถทำได้จริง และสามารถทำกิจกรรมในแบบฝึกทักษะทันตามเวลาที่กำหนด และแบบทดสอบตรงตามจุดประสงค์ ดังตาราง 4.5 ในหน้า 59 พบว่า นักเรียนมีความพึงพอใจต่อแบบฝึกทักษะในทุกรายการอยู่ในระดับมาก และมีรายการที่นักเรียนพอใจมากที่สุด 4 รายการ คือ คำชี้แจงในการทำแบบฝึกทักษะมีความชัดเจนเข้าใจง่าย ภาพประกอบในแบบฝึกทักษะทำให้ฉันเข้าใจง่ายขึ้น แบบฝึกทักษะช่วยให้มีทักษะการสร้างสิ่งพิมพ์ และแบบทดสอบมีจำนวนพอดี สอดคล้องกับทฤษฎีการเชื่อมโยงของธอร์นไคค์ (Thorndike, 1978; อ้างถึงในทิสนา แคมมณี. 2553 : 51) ได้สรุปไว้ว่า เมื่อบุคคลได้รับผล ที่พึงพอใจย่อมอยากจะทำซ้ำต่อไป

จากผลการวิจัย การพัฒนาแบบฝึกทักษะการสร้างสิ่งพิมพ์ด้วยโปรแกรมสำเร็จรูป ตามรูปแบบการเรียนการสอนทักษะปฏิบัติของเดวิส สำหรับนักเรียนชั้นประกาศนียบัตรวิชาชีพ เป็นสิ่งยืนยันได้ว่าแบบฝึกทักษะการสร้างสิ่งพิมพ์ด้วยโปรแกรมสำเร็จรูป ตามรูปแบบการเรียนการสอนทักษะปฏิบัติของเดวิส สำหรับนักเรียนชั้นประกาศนียบัตรวิชาชีพ มีประสิทธิภาพสามารถพัฒนาทักษะการสร้างสิ่งพิมพ์ได้เป็นอย่างดี นักเรียนสามารถนำไปใช้ในกระบวนการสร้างสิ่งพิมพ์ ส่งผลให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้น นอกจากนี้ยังนำไปใช้พัฒนาทักษะทางด้านกรปฏิบัติงานทางคอมพิวเตอร์ได้อีกด้วย

ข้อเสนอแนะ

จากผลการวิจัย การพัฒนาแบบฝึกทักษะการสร้างสิ่งพิมพ์ด้วยโปรแกรมสำเร็จรูป ตามรูปแบบการเรียนการสอนทักษะปฏิบัติของเดวิส สำหรับนักเรียน ชั้นประกาศนียบัตรวิชาชีพ ผู้วิจัยพบปัญหาและข้อดี จึงมีข้อเสนอแนะให้ผู้ที่นำไปใช้ ดังนี้

1. ข้อเสนอแนะในการนำไปใช้

1.1 แบบฝึกทักษะการสร้างสิ่งพิมพ์ด้วยโปรแกรมสำเร็จรูป ตามรูปแบบการเรียนการสอนทักษะปฏิบัติของเดวิส สำหรับนักเรียน ชั้นประกาศนียบัตรวิชาชีพ ซึ่งเป็นนักเรียนที่อยู่ในระดับอาชีวศึกษาจำเป็นต้องใช้ระยะเวลาในการฝึกปฏิบัติเพิ่มเติมที่มากขึ้นจึงจะเกิดความคงทนในทักษะ

1.2 สำหรับนักเรียนที่มีปัญหาในการเรียนรู้ อาจจะได้ผลตามที่คาดหวัง ควรแยกฝึก ผู้สอนต้องให้ความสนใจเป็นพิเศษ

1.3 การจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้รูปแบบการเรียนการสอนทักษะปฏิบัติของเดวิส ครูผู้สอนควรอธิบายให้นักเรียนเข้าใจถึงจุดมุ่งหมาย และวิธีการขั้นตอนให้นักเรียนเข้าใจก่อนการสอนเนื้อหา เพื่อให้ครูผู้สอนได้นำเทคนิคนี้ไปใช้จัดการเรียนรู้ให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุด

1.4 ในระหว่างการดำเนินกิจกรรมการเรียนรู้ ครูผู้สอนต้องคอยสังเกตและแนะนำปัญหาของนักเรียน ไม่ควรปล่อยให้ นักเรียนปฏิบัติกิจกรรมต่าง ๆ จนเสร็จสิ้นกระบวนการตามลำพัง ครูต้องคอยดูแลอย่างใกล้ชิด และควรปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมในด้านความซื่อสัตย์ การช่วยเหลือแลกเปลี่ยนเรียนรู้ซึ่งกันและกัน

2. ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรสร้างแบบฝึกทักษะ ตามรูปแบบการเรียนการสอนทักษะปฏิบัติของเดวิส สำหรับระดับชั้นอื่น ๆ โดยปรับกิจกรรมและแบบฝึกทักษะ ให้มีความเหมาะสมกับระดับชั้น

2.2 ควรสร้างแบบฝึกทักษะตามรูปแบบการเรียนการสอนทักษะปฏิบัติของเดวิส โดยประยุกต์ใช้เป็นเครื่องมือในการสอนในรายวิชาทางคอมพิวเตอร์ในรายวิชาอื่นๆ ต่อไป